

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 26 lutego 2016 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt VIII C 1363/15 z powództwa (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. przeciwko R. A., o zapłatę, Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi VIII Wydział Cywilny:

1. zasądził od pozwanej R. A. na rzecz powoda (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 3.315,71 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego w stosunku rocznym, począwszy od dnia 1 stycznia 2016 roku nie wyższymi od dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w stosunku rocznym, od kwoty 3.111,98 zł od dnia 3 grudnia 2014 roku do dnia zapłaty;
2. zasądził od pozwanej R. A. na rzecz powoda (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 717 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu rozstrzygnięcia Sąd I instancji dokonał następujących ustaleń faktycznych i ocen prawnych:

Pozwana R. A. i A. K. mieli zawartą z powodem umowę o kredyt odnawialny na rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym (kredyt odnawialny dla posiadaczy superkonta), na mocy której (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w W. udzieliła pozwanej kredytu odnawialnego na bieżące potrzeby w kwocie do 3.000 zł, który miał być spłacany wraz z odsetkami umownymi, na warunkach szczegółowo określonych w umowie. Pozwana nie regulowała terminowo swoich zobowiązań wynikających z w/w umowy, stąd powstało zadłużenie dochodzone pozwem, którego wysokości pozwana nie kwestionowała, a które według stanu na dzień 3 grudnia 2014 roku wynosiło łącznie 3.315,71 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym od kwoty 3.111,98 zł od dnia 3 grudnia 2014 roku do dnia zapłaty, w tym 3.111,98 zł tytułem należności głównej, 15 zł tytułem prowizji i opłat bankowych i 188,73 zł tytułem odsetek naliczonych do dnia 2 grudnia 2014 roku. Do dnia wyrokowania pozwana nie uregulowała kwoty dochodzonej pozwem.

Pozwana R. A. otrzymuje miesięcznie 1.705,76 zł tytułem wynagrodzenia za pracę. W oświadczeniu o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania pozwana podała, że nie posiada majątku w postaci nieruchomości, oszczędności bądź papierów wartościowych, czy też wierzytelności. Pozwana wskazała, że spłaca swoje zobowiązania z tytułu pożyczek/kredytów w łącznej wysokości 1.100 zł miesięcznie, jednak nie podała i nie udowodniła przez jaki okres czasu zobowiązana jest jeszcze je spłacać. Podała, że na zakup leków przeznacza 100 zł miesięcznie oraz 96 zł na zakup migawki. Wskazała, że nie prowadzi wspólnego gospodarstwa domowego wraz z matką i synem, jednak jednocześnie oświadczyła, że matka ponosi koszty utrzymania ich wspólnego mieszkania, nie podając przy tym wysokości dochodów swojej matki.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił częściowo jako bezsporny, a w pozostałym zakresie na podstawie dowodów z dokumentów, znajdujących się w aktach sprawy, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron procesu.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd I instancji uznał, że powództwo było zasadne i zasługiwało na uwzględnienie w całości. Argumentował, że pozwana R. A. nie kwestionowała zawarcia z powodem umowy o kredyt odnawialny na rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym, ani też nie kwestionowała wysokości zadłużenia dochodzonego pozwem. Wskazał, że w sprzecznie pozwana wniosła jedynie o umorzenie odsetek i rozłożenie należności w kwocie 3.315,71 zł na raty po 100 zł miesięcznie, uzasadniając to swoją trudną sytuacją materialną i zdrowotną. W ocenie Sądu meriti w zakresie umorzenia odsetek, nawet trudna sytuacja materialna czy zdrowotna strony nie uzasadnia tego wniosku, zaś odsetki, jako część długu mogą być darowane (umorzone) jedynie przez wierzyciela. Sąd Rejonowy podkreślił, że pozwana wnosząc o rozłożenie długu na raty po 100 zł miesięcznie nie udowodniła swojej trudnej sytuacji życiowej, zdrowotnej i majątkowej. Argumentował, że przepis art. 320 k.p.c. daje Sądowi możliwość orzekania

o sposobie spełnienia świadczenia w sposób bardziej dogodny dla zobowiązanego, aniżeli wynikałoby to z regulacji prawa materialnego, z tym, że uprawnienie do rozłożenia zasądzonego świadczenia na raty przysługuje Sądowi w szczególnie uzasadnionych wypadkach, a więc w sytuacjach, w których ze względu na stan majątkowy, rodzinny czy zdrowotny spełnienie zasądzonego świadczenia byłoby dla pozwanego niemożliwe do wykonania lub w każdym razie bardzo utrudnione i narażałoby go na niepowetowane szkody. Podkreślił, że trudności w spełnieniu świadczenia mogą być obiektywne bądź subiektywne - spowodowane działaniem samego dłużnika. Rozłożenie na raty należności nie eliminuje konieczności uwzględnienia żądania powoda zasądzenia na jego rzecz odsetek za okres do dnia wydania wyroku zasądzającego świadczenie, powoduje natomiast, że nie przysługują mu odsetki od świadczeń ratalnych za okres pomiędzy wydaniem wyroku a datą płatności poszczególnych rat. Zdaniem Sądu I instancji, w przedmiotowej sprawie nie istnieją podstawy do rozłożenia na raty zasądzonego świadczenia, zwłaszcza wobec faktu, że pozwana nie udowodniła okoliczności przemawiających za rozłożeniem długu na raty. Sąd meriti argumentował, że ryzyko wystąpienia okoliczności uniemożliwiających lub utrudniających spłatę kredytu obciąża kredytobiorcę, czyli pozwaną. Pozwana złożyła wprawdzie oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, jednak nie było ono wystarczające dla przyjęcia, że wniosek o rozłożenie na raty zasądzonego świadczenia jest zasadny. W oświadczeniu pozwana wskazała, że otrzymuje miesięcznie 1.705,76 zł tytułem wynagrodzenia za pracę, nie posiada majątku w postaci nieruchomości, oszczędności bądź papierów wartościowych, czy też wierzytelności, podała ponadto, że spłaca swoje zobowiązania z tytułu pożyczek/kredytów w łącznej wysokości 1.100 zł miesięcznie, jednak nie podała i nie udowodniła przez jaki okres zobowiązana jest jeszcze spłacać te pożyczki/kredyty. Podała, że na zakup leków przeznacza 100 zł miesięcznie oraz 96 zł na zakup migawki. Podała wprawdzie, że nie prowadzi wspólnego gospodarstwa domowego wraz z matką i synem, jednak jednocześnie wskazała, że matka ponosi koszty utrzymania ich wspólnego mieszkania, nie podała przy tym wysokości dochodów swojej matki. W tym stanie rzeczy – w ocenie Sądu Rejonowego - podniesione okoliczności nie były wystarczające dla wykazania, że w niniejszej sprawie zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności, aby skorzystać wobec pozwanej z dobrodziejstwa o którym mowa w art. 320 k.p.c. i rozłożyć na raty zasądzone świadczenie. Rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty jest dopuszczalne jedynie w wypadkach szczególnie uzasadnionych, a chronić ma wierzyciela przed dalszymi stratami, czyniąc realnym dobrowolne wykonanie wyroku przez dłużnika. Wszelkie okoliczności związane z wykazaniem zasadności wniosku o rozłożenie długu na raty, winny być przy tym udowodnione przez pozwaną, czemu pozwana nie sprostała. Sąd meriti wskazał, że w pełni podziela stanowisko Sądu Najwyższego, wyrażone w wyroku z dnia 17 grudnia 1996 roku (I CKU 45/96, OSNC 1997/6-7/76), że rzeczą sądu nie jest zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Z tych względów Sąd I instancji zasądził od pozwanej na rzecz powoda (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 3.315,71 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego w stosunku rocznym, począwszy od dnia 1 stycznia 2016 roku nie wyższymi od dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w stosunku rocznym, od kwoty 3.111,98 zł od dnia 3 grudnia 2014 roku do dnia zapłaty. Podkreślił, że zgodnie z przepisami art. 481-482 k.c. oraz art. 359 k.c., na uwzględnienie zasługiwało także żądanie zasądzenia odsetek umownych od wskazanej kwoty, przy czym zastrzeżono, że od dnia 1 stycznia 2016 roku nie mogą być one wyższe od dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w stosunku rocznym.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie przepisu art. 98 § 1 k.p.c.. Wskazał, że na koszty procesu poniesione przez powoda złożyły się: 100 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, 600 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika powoda oraz 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa procesowego udzielonego przez powoda.

Apelację od powyższego orzeczenia złożyła pozwana, zaskarżając wyrok w całości.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła, że nie przychylnono się do jej prośby o rozłożenie należności na raty.

W uzasadnieniu apelacji wskazała, że z uwagi na trudną sytuację materialną i zdrowotną nie jest w stanie jednorazowo zapłacić zasądzonej kwoty. Wskazała, że od dnia 16 grudnia 2013 roku do dnia 31 marca 2014 roku przebywała na zwolnieniu lekarskim z powodu depresji. Argumentowała, że w dniu 25 kwietnia 2014 roku ojciec jej dziecka A. K. popełnił samobójstwo. Podnosiła, że mieszka z matką, która ponosi wszelkie koszty związane z utrzymaniem mieszkania, a ona ze swojej pensji spłaca pożyczki/kredyty zaciągnięte w (...) Agricole (rata w kwocie 600 zł) oraz w F. (...) (rata w wysokości 250 zł), ponosi koszty migawki (96 zł) oraz koszty leków (100 zł). Wskazała, że syn w tym roku kończy naukę w technikum i podejmie pracę zarobkową, zaś do czasu podjęcia pracy przez syna w spłacie rat pomagać jej będzie rodzina. Argumentowała także, że leczy się w poradni endokrynologicznej (jest po usunięciu tarczycy), zaś podczas badań wykryto u niej torbiel na lewej nerce oraz stwierdzono stłuszczenie wątroby na skutek przebytej w 1994 roku żółtaczki typu B.

W konsekwencji zgłoszonych zarzutów apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku, poprzez umożliwienie spłaty należności w ratach po 100 zł miesięcznie oraz umorzenie odsetek.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej nie zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie wyjaśnić należy, że niniejsza sprawa była rozpoznawana w postępowaniu uproszczonym, w związku z czym Sąd Okręgowy na podstawie art. 505¹⁰ § 1 i § 2 k.p.c. orzekł na posiedzeniu niejawnym w składzie jednego sędziego. Zaznaczyć także należy, że w postępowaniu uproszczonym zgodnie z art. 505⁹ § 1¹ k.p.c. apelację można oprzeć tylko na zarzutach naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, bądź naruszenia przepisów postępowania, jeżeli mogło ono mieć wpływ na wynik sprawy. Natomiast w myśl art. 505¹³ § 2 k.p.c. jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, uzasadnienie wyroku powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Dokonane w sprawie przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne, które Sąd Okręgowy przyjął za własne oraz ich ocena prawna, wskazują na brak podstaw do uznania argumentacji i zarzutów apelującej za uzasadnione, a w konsekwencji za wystarczające do postulowanej zmiany zaskarżonego wyroku.

W istocie przedmiotem zarzutów jak i wniosków apelującej, była jedynie kwestia rozłożenia przez Sąd I instancji na raty zasądzonej w zaskarżonym wyroku na rzecz strony powodowej kwoty oraz umorzenie odsetek.

Zgodnie z treścią art. 320 k.p.c. w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć zasądzone świadczenie na raty. Przepis powyższy należy do grupy przepisów, które jakkolwiek są ulokowane w ustawie procesowej, to mają także charakter materialnoprawny. Wydany na podstawie art. 320 k.p.c. wyrok rozkładający na raty świadczenie należne wierzycielowi modyfikuje treść łączącego strony stosunku cywilnoprawnego. W wyniku tego wyroku zmienia się sposób i termin spełnienia świadczenia: obowiązek jednorazowego uiszczenia całego świadczenia zostaje zastąpiony obowiązkiem zapłaty poszczególnych rat w kolejno przypadających terminach. Wyrok sądu w części orzekającej o rozłożeniu zasądzonego świadczenia na raty ma więc charakter konstytutywny. Uwzględniając taki charakter art. 320 k.p.c. oraz wyroku sądu w części orzekającej o rozłożeniu zasądzonego świadczenia na raty, należy konsekwentnie przyjąć, że wyrok ten – przesuując termin spełnienia świadczenia przez zastąpienie terminu dotychczasowego terminami zapłaty poszczególnych rat – jednocześnie uchyla stan opóźnienia dłużnika, który rozpoczął się w związku z niespełnieniem świadczenia w pierwotnym terminie. Innymi słowy, uchylenie – co najmniej od dnia wydania omawianego wyroku – stanu opóźnienia, który rozpoczął się w związku z niespełnieniem przez dłużnika świadczenia w pierwotnym terminie, jest konsekwencją przedstawionego wyżej charakteru tego wyroku w świetle art. 320 k.p.c. (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2006r., III CZP 126/06). Rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty ma ten skutek, że wierzycielowi nie przysługują odsetki od ratalnych świadczeń za okres od daty wyroku do daty płatności poszczególnych rat. Natomiast rozłożenie na raty nie eliminuje konieczności uwzględnienia żądania wierzyciela zasądzenia odsetek za okres do dnia wyroku zasądzonego świadczenia (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1970r., III PZP 11/70). Zwrócić należy również uwagę, że przepis art.

320 k.p.c. i sposób ustalenia spłaty w ratach stanowi odstępstwo od ogólnych reguł wymagalności roszczenia, stąd jego zastosowanie wymaga uwzględnienia również interesu wierzyciela, który częściowo zostaje pozbawiony należności z tytułu odsetek (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2006 r. III CZP 126/06 OSNC 2007/10/147, OSP 2010/4/44, Biul. Sądu Najwyższego 2006/12/9). Zakres, w jakim następuje ograniczenie prawa wierzyciela w zakresie odsetek, winien być minimalizowany do niezbędnych granic koniecznych z uwagi na wyjątkowe okoliczności, jakie uzasadniają odroczenie terminu płatności lub rozłożenie jej na raty (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 20 lutego 2014 r., I ACa 853/13 LEX nr 1455645).

W ocenie Sądu Okręgowego zarzuty apelacji są chybione. Stanowisko Sądu I instancji jest uzasadnione. Sąd Odwoławczy nie znajduje podstaw dla podzielenia zarzutu pozwanej co do odmowy przez Sąd pierwszej instancji rozłożenia zasądzonego na rzecz powoda świadczenia na raty. Słusznie podkreślił Sąd pierwszej instancji, iż rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty jest możliwe tylko „w szczególnie uzasadnionych wypadkach”. Takie wypadki zachodzą, jeżeli ze względu na stan majątkowy, rodzinny, zdrowotny spełnienie świadczenia przez pozwanego niezwłoczne lub jednorazowe spełnienie zasądzonego świadczenia przez pozwanego byłoby niemożliwe lub bardzo utrudnione albo narażałoby jego lub jego bliskich na niepowetowane szkody (por. także wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 25 stycznia 2013 r., I ACa 1080/12, (...) Prawnej Lex (...) nr (...)). Jednocześnie ochrona, jaką zapewnia pozwanemu dłużnikowi art. 320 k.p.c., nie może być stawiana ponad ochronę wierzyciela w procesie cywilnym i wymaga uwzględnienia wszelkich okoliczności sprawy, w tym uzasadnionego interesu podmiotu inicjującego proces (tak w wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 31 maja 2012 r., I ACa 242/12, (...) Prawnej Lex (...) nr (...)).

Sąd pierwszej instancji należycie wyjaśnił motywy jakie przemawiały za nieuwzględnieniem wniosku pozwanej o rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty. Trudno jest mówić o występowaniu „szczególnego” przypadku, do którego zastosowanie znajdowałaby norma art. 320 k.p.c. Pozwana do apelacji dołączyła opis badania USG ze skierowaniem na konsultacje lekarskie.

Sąd Odwoławczy nie neguje podawanych okoliczności odnośnie stanu zdrowia pozwanej, konieczności diagnostyki i leczenia posiadanych schorzeń. Nie budzi również wątpliwości sytuacja materialna pozwanej, która – oceniając całościowo zgromadzony w sprawie materiał – nie może zostać uznana jako korzystna. Niemniej jednak nie są to samoistne okoliczności przemawiające za uwzględnieniem wniosku pozwanej o rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty. W ocenie Sądu Odwoławczego sytuacja pozwanej jest na tyle trudna, że nie ma możliwości rozłożenia zasądzonego świadczenia na raty – takie rozstrzygnięcie byłoby związane z naruszeniem uzasadnionego interesu podmiotu inicjującego proces. Nie można przy tym tracić z pola widzenia, iż sytuacja majątkowa pozwanej była niekorzystna już w dacie zaciągania zobowiązania u powoda, gdyż jak podnosi pozwana w sprzeciwie, zaciągnęła pożyczki /kredyty także w innych podmiotach, gdy jeszcze żył A. K., aby mieć środki na bieżące utrzymanie. Sytuacja pozwanej nie uległa zmianie „na lepsze” w toku przedmiotowego postępowania. Pozwana podkreślała okoliczność, iż uzyskiwane przez nią dochody są wydatkowane na spłatę innych pożyczek/kredytów, migawkę, leki i telefon syna (k. 58). Niemniej trudno jest poczytać za wiarygodne twierdzenia pozwanej, iż przy uzyskiwanym przez nią dochodzie miesięcznym w kwocie 1.600,13 zł (k.128), byłby w stanie regulować raty zobowiązania na rzecz powoda. Pozwana z uzyskiwanego dochodu deklarowała gotowość przeznaczania jedynie kwoty 100 zł miesięcznie na spłatę zobowiązań wobec powoda. W istocie Sąd nie ma zatem możliwości ustalenia wysokości takich rat, jakim pozwana mogłaby poddać – chodzi tu o „realną” wysokość rat możliwych do uiszczenia na rzecz powoda. W tym stanie rzeczy nieuwzględnienie przez Sąd pierwszej instancji wniosku pozwanej w przedmiocie rozłożenia zasądzonego świadczenia na raty było prawidłowe, a zarzut stawiany w tym przedmiocie przez pozwaną, co do naruszenia przepisu art. 320 k.p.c., okazał się nieuzasadniony.

Zdaniem Sądu Odwoławczego dokonana przez Sąd Rejonowy ocena nie przekracza przyznanej sądowi uznaniowości, nie nosi cech dowolności, odnosi się w miarodajnym zakresie do sytuacji obu stron. W tym jedynie względzie podlega ona kontroli instancyjnej. Skarga pozwanej nie zawiera argumentów usprawiedliwiających podniesiony zarzut (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2014r., V CSK 302/13, LEX nr 1480070). Sąd Rejonowy poczynił szczegółowe ustalenia okoliczności faktycznych sprawy, stosownie do potrzeb zakreślonych granicami żądania powoda, przeprowadził dokładną analizę dowodów zebranych w sprawie, a także rozważył wyczerpująco racje

obu stron, konfrontując je z dowodami i oceniając według zasad logiki w granicach zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c., wreszcie wskazał na podstawę prawną rozstrzygnięcia, dając wyraz swojemu stanowisku w uzasadnieniu wyroku.

Nadto Sąd meriti w zakresie wniosku pozwanej o umorzenie odsetek, słusznie stwierdził, że trudna sytuacja materialna czy zdrowotna strony nie uzasadnia tego wniosku, zaś odsetki, jako część długu mogą być darowane (umorzone) jedynie przez wierzyciela.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie przepisu art. 385 k.p.c., Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.